

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 88
«03»07 2024Y.

"TASDIQLAYMAN"
NamMQI rektori
Sh.Ergashev

AVTOMOBILLARDA TASHISHDA XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH
FANINING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi: 1000 000 - Xizmatlar
- Ta'lim sohasi: 1040 000 – Transport xizmatlari
- Ta'lim yo'nalishi: 61040300- Yo'l harakatini tashkil etish

Namangan 2024

Fan/modul kodi ATXT1306	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	ECTS-kreditlar 6
Fan/modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlar (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	Avtomobillarda tashishda xavfsizlikni ta'minlash	Jami 90 (30 ma'ruza 60 amaliy)	90 180
2	<p>I. Fanining mazmuni</p> <p>Fanning maqsadi – o'qitish mobaynida talabalarga transport vositalari va tashiladigan yuk turlari, yuk va passajir tashishni reja asosida amalga oshirish, transport vositalarini ish unumdorligini oshirish usullarini , hamda avtomobillarda yuk va passajirlarni tashish asoslarining ilg'or usullarida foydalanishni o'rgatish.</p> <p>Fanni o'qitish davrida talabalar avtomobillarda yuk va passajirlarni tashish asoslarida bevosita duch keladigan turli xil omillar bilan tanishadilar va bu omillar ta'sirini tahlil qilishni, shuningdek, avtomobillarda yuk va passajirlarni tashish asoslari usullarini, ish sharoitiga ko'ra transport vositalarini tanlashni, harakat marshrutlarini tanlashni va marshrutdagi ish ko'rsatkichini hisoblashni, yuk tashish jarayonini tezkor rejalashtirishni va yuk vapassajir tashishni tashkil etish bilan bog'liq bo'lgan boshqa jarayonlarni o'rganadilar.</p> <p>Fanni o'rganish natijasida talaba quyidagilarni bilish lozim</p> <ul style="list-style-type: none"> -avtomobil transportining mamlakatimiz iqtisodiyotida tutgan o'rni, ahamiyati va vazifalarini asoslab berishni; -yuklarning turi va yuk tashishni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlarini; -avtomobil transportining ish ko'rsatkichlarini yaxshilash chora tadbirlarini; -avtomobil transporti vositalarini ish unumdorligini oshirishning amaliy masalalarini mustaqil hal etishni; -ish sharoiti, yuk turi va mavjud transport vositalariga asoslangan holda eng yuqori samaradorlikka ega bo'ladigan transport vositalarini tanlashni; -tashishni tashkil etishda qo'llaniladigan usullar va harkat havfsizligi talablarini; -eng samarali harakat marshrutini tanlashni; -transport vositalarini kunlik ish grafiklarini qurishni; 		

-aholi va tashkilotlarga transport xizmati ko'rsatish tartibini;
-avtomobil transporti xizmati sifatini oshirish bo'yicha zarur talablarni;
-avtomobil transportida ortish-tushirish ishlarini tashkil etishni.
transport vositalarining harakat tartibini belgilash va ta'minlash;
avtomobillarning yuqori samaradorlik bilan ishlashini har qanday ob-havo
sharoitida ta'minlash va eng yaxshi yo'l sharoitlarini vujudga keltirish;
harakat xavfsizligini yo'lning har qanday bo'lagida va turli ob-havo sharoitlarida
ta'minlash;
atrof - muhitni bulg'atmaslik; transport vositalarining va yo'l inshootlarining tez
ishdan chiqmasligini ta'minlash.

II Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1 Fan tarkibi mavzulari:

1-Mavzu. Avtomobil transport vositalari. Avtomobil transporti vositalarining ekspluatatsion xususiyatlari

Transport to'g'risidagi asosiy tushunchalar. O'zbekiston Respublikasi mustaqilligini mustahkamlashda transportning asosiy vazifalari. Avtomobil transporti vositalarining asosiy texnik-ekspluatatsion xususiyatlari va amaliyotdagi ahamiyati, dinamikligi, yonilg'i tejamkorligi, avtomobilning boshqaruvchanligi, avtomobil turg'unligi, o'tag'onligi, sig'dira olish xususiyati, avtomobilning mustahkamlik xususiyati, ortish-tushurishga mosligi. Transport vositalarini tasnifi. Avtomobillar o'lchami va massa ko'rsatkichlarining chegaraviy o'lchamlari. Avtomobillardan foydalanish samaradorligi Transport vositalarining ekspluatatsion xususiyatlari Avtomobillarni ekspluatatsiya qilish sharoitlari Tabiiy-iqlimiy sharoitlar. Avtomobillar saroylarining tarkibi va ular samaradorligini oshirish masalalari.

2-Mavzu. Avtomobil transporti asosiy ish ko'rsatkichlari

Avtomobil saroyi va undan foydalanish. Avtomobil saroyi quvvati va tarkibi. Avtomobillarda yuk va passajirlarni tashishda foydalanish Bir sutkada o'rtacha bosib o'tilgan masofa. Passajirlarni o'rtacha yurish masofasi va ularning almashish koeffisienti. Transport vositalari ish rejimi. Xarakat tezliklari.

3-Mavzu. Transport vositalarining ish unumi

Transport vositalari unumdorligiga ta'sir etuvchi asosiy ekspluatatsion ko'rsatkichlar. Transport vositalarining ish unumiga asosiy texnik ekspluatatsion omillar ta'siri. Aniq sharoitda ishlovchi transport vositasining ish unumini ifodalovchi chizma.

4-Mavzu. Yuk avtomobil transporti vositalari tanlovi va ularni hisoblash

Yuk avtomobil transporti vositalari tanloviga asosiy talablar. Universal va samosval avtomobillardan foydalanish. Avtopoezd va yakka avtomobillardan foydalanish. Avtomobillarni yonilg'ining solishtirma sarfi bo'yicha tanlash. Avtomobillarni yuk ko'taruvchanlik bo'yicha tanlash. Avtomobillarda yuk tashishni moki usuli. Transport vositalari hisobi va ularni ekspluatatsiyasi ishlab chiqarish dasturi.

5-Mavzu. Yuk tashishni tashkil etish tizimlari

Xajmi katta bir turli yuklarni tashish. Kam miqdordagi yuklarni tashish. Markazlashtirilgan yuk tashish va uning tashkiliy shakllari. Tarasiz tashishlar. Yuklarni konteyner va tagliklarda tashish. Konteynerlar maydoni va almashirish punktlari. Yuk avtomobillari harakatini tashkil etish tamoyillari. Liniyada tashishni tashkil etishga asosiy talablar. Yo'llardagi harakat jadalligi (intensivligi). Marshrutdagi harakatni tashkil etish va uning sxemasi. Marshrut grafiklari. Haydovchilarning ish rejimlari.

6-Mavzu. Avtomobillarda yuklarni tashishni boshqarish

Avtotransport korxonasi eks'luatatsiya xizmati tarkibi va xizmat vazifalari. Operativ nozimdik varahbarligi va harakatlanuvchi yo'nalishdagi ishini nazorat qilish. Yuk tashish uchun buyurtmalar qabul qilish tartibi. Smena-sutka yuk tashish operativ rejasini tuzish. Avtomobillarning ishga chiqishini tashkil qilish va ishga chiqarish grafigini tuzish. Yuk tashishni boshqarishda aloqa vositalaridan foydalanish. Harakatlanuvchi tarkib ishining operativ hisobi va tahlili.

7-Mavzu. Yuklarni shaharlararo va xalqaro tashishlar. Yuk tashishda ortish-tushirish ishlarini tashkil etish

SHaharlararo yuk tashishda harakatlanuvchi tarkibning harakatini tashkil qilish. SHaharlararo yuk tashish samaradorligi. Xalqaro yuk tashish. Ortish-tushirish ishlari tasnifi. Transport vositasini ortish-tushirish punktlarida bekor turish me'yorlari. Ortish tushirish punktlari va ularning o'tkazuvchanligi. Ortish-tushirish mashinalarini ish unumi. Uyulib tashiluvchi yuklarni orti-tushirish ishlarini mexanizatsiyalash. Og'ir va o'lgan yuklarni stasionar va ko'chma kranlar yordamida ortish-tushirish. Yuk oluvchi va tashuvchi moslamalar.

8-Mavzu. Passajirlar tashishni asosiy elementlari

Passajirlar tashish avtomobil transporti. Passajirlar tashuvchi avtomobil saroylarining mulkchilik shakllari Marshrutlar tizimi va haydovchilar mehnatini tashkil etish. Passajirlar oboroti va oqimi. Shahar transport tarmog'i. Shaharlarda

avtobuslarni ishlatish asosiy elementlari. Shahardan tashqarida yo'lovchilar tashish, shahar atrofi yo'lovchilarini tashish, shaharlararo va xalqaro yo'lovchilarni tashish. Yengil avtomobillarda yo'lovchilarni tashish. Engil avtomobillarda passajirlar tashish Taksi avtomobillarda passajirlar tashish. Engil taksi avtomobillarga zarurat. Taksi avtomobillarining to'xtash shoxobchalari. Taksi avtomobili xizmatiga axolidan buyurtma olish va uni tashkil etish. Korhona, tashkilot va idoralarga engil avtomobil bilan xizmat etishni tashkil etish.

9-Mavzu. Yo'l harakatini tashkil etishning maqsad va fazifalari

Avtomobillashtirish, uning O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri. O'zbekiston Respublikasi avtomobillashtirish va yo'l tarmoqlarini o'sish ko'rsatkichlari. Yo'l harakatini tashkil etish to'g'risidagi asosiy tushunchalar. «Avtomobil-Haydovchi-Yo'l-Atrof-Muhit» tizimining o'zaro bog'liqligi. Harakatni tashkil etish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi va xalqaro me'yoriy hujjatlar.

10-Mavzu. Yo'l harakatining asosiy tasniflari

Transport va piyodalar harakatini tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlar. Transport oqimi jadalligi va tarkibi, ularning yo'nalishlar, yil, oylar davomida va kunning soatlari mobaynida o'zgarishi. Transport oqimining yo'l sharoitiga, jadalligiga nisbatan transport vositalarining tezligini o'zgarishi. Transport oqimining zichligi, o'tkazish qobilyati va yuklanganlik koeffitsienti ko'rsatkichlarini o'zgarishi.

11-Mavzu. Yo'l-transport hodisalari (YTH) va ularning ko'rsatkichlari

YTHni tahlil qilishning asosiy vazifalari. YTX lari to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ish tizimi. YTH ni vujudga kelishida avtomobilning yo'l sharoitining roli. YTH ni vujudga kelishida transport vositalarini texnik holatini ta'siri. YTH ni vujudga kelishida haydovchilarning o'rni. Avtotransport ishlab chiqarish va yo'l tashkilotlarida YTHni hisobga olish. YTHni yig'ish va tahlil qilishda EHM ning o'rni. YTH natijasida vujudga keluvchi iqtisodiy zararni baholash.

12-Mavzu. Yo'l sharoitini tavsiflovchi ko'rsatkichlar va ularning harakat xavfsizligiga ta'siri

Avtomobil yo'larini mavsumiy tekshirish va kundalik nazorat qilishni tashkil etish. Yo'lning geometrik parametrlari, holati va jihozlanganlik to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ish. Yo'lni tekshirishda harakatlanuvchi

laboratoriyalardan foydalanish. Harakatlanish uchun xavfli yo'l bo'laklarini aniqlash usullari. Xavfsizlik koeffitsienti. Xalokatlik koeffitsienti. Harakatlanish uchun xavfli yo'l bo'laklarini aniqlashda statistik va ziddiyatli vaziyat usuli. Yo'l elementlarining faol, sust, halokatdan keyingi va ekologik xavfsizligi.

13-Mavzu. Xavfsiz harakatlanishni ta'minlashda transport vositalari texnik holatining ahamiyati

Avtomobillarning konstruksiyasini harakatlanish xavfsizligini ta'minlashdagi roli. Konstruktiv xavfsizlikka qo'yiladigan zamonaviy talablar. Transport vositalarining konstruktiv xavfsizlik turlari. Avtomobilni faol xavfsizligi. Avtomobilni sust xavfsizligi, uni baholash. Avariya dan keyingi va ekologik xavfsizlik. Haydovchini xarakterlovchi ko'rsatkichlar. Haydovchini ruhiy holati va uning biologik imkoniyatlari. Haydovchi mehnatini tashkil etish. Haydovchilik kasbiga munosibligini aniqlash. Harakatlanish xavfsizligi va alkogol.

14-Mavzu. Harakatni boshqarishning texnik vositalari

Yo'l belgilari. Yo'l belgilarini o'rnatishda qo'yiladigan umumiy talablar. Yo'l belgilarining turlari. Yo'l belgi chiziqlari va ishoralari. Yo'l belgi chiziqlarini tushirishga qo'yiladigan umumiy talablar. Gorizontal va vertikal belgi chiziqlarini ishlatish qoidalari va harakatni tashkil qilish. Yo'l to'siqlari va ularni qo'llash sharoitlari. Yo'naltiruvchi qurilmalar. Harakatni tashkil qilishda svetoforlardan foydalanish. Sfetorfor ob'ektini hisoblashda ishlatiladigan asosiy tushunchalar. Sfetorfor turlari.

15-Mavzu. Yo'l harakatini tashkil etishning uslubiy asoslari va amaliy tadbirlari

Yo'l harakatini tashkil etishning asosiy uslubiy yo'nalishlari. Yo'l harakatini operativ tashkil etish va ularga kerakli ma'lumotlar to'plash. Transport oqimi tarkibini tekislash. Transport oqimini yo'nalishi, tarkibi va tezligi bo'yicha ajratish. Xavfsiz xarakatlanishni tashkil etishda qo'shimcha polosalar belgilash usuli. CHorrahalarda xarakatni tartibga solishni amaliy tadbirlari. Rejadagi kichik radiusli egriliklarda xavfsiz harakatni tashkil etishning amaliy tadbirlari. Aholi punktlarida piyodalarning harakatini tashkil etish.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Transport vositalari ekspluatatsion xususiyatlari.

2. Avtomobil transporti vositalari ish sharoitlari
3. Avtomobil transportida yuk tashish asoslari
4. Tashishni tashkil etishni asosiy elementlari
5. Avtomobil transporti asosiy ish ko'rsatkichlari
6. Transport vositalarining ish unumi
7. Yuk avtomobil transporti vositalari tanlovi va ularni hisoblash
8. Yuk tashish marshrutlarini tuzish.
9. Transport vositasi unumiga texnik-ekspluatatsion ko'rsatkichlar ta'siri.
10. Transport vositalarini tanlash.
11. Transport vositalarining marshrutlardagi ish ko'rsatkichlarini hisoblash.
12. Avtosaroyning yillik ishlab chiqarish dasturini hisoblash.
13. Kam miqdordagi yuklarni tashishni marshrutlashtirish.
14. Transport vositasi harakat grafignini tuzish.
15. Yo'lovchilar oqimini kuzatish va uni tahlil etish.
16. Marshrutda ishlovchi avtobuslar soni va harakat intervalini aniqlash.
17. Transport oqimining miqdorini va tarkibini aniqlash.
18. Transport vositalarini oniy tezligini mavjud ko'cha sharoitida aniqlash va tahlil qilish.
19. Piyodalar oqimini aniqlash va tahlil qilish.
20. Yo'l transport hodisa (YTH)larini hisobga olishning birlamchi hujjatlarini tuzish va tahlil qilish.
21. Xaydovchilarning diqqatini aniqlash.
22. Yo'l va ko'cha sharoitlarida o'rnatilgan texnik vositalarini o'rganish.
23. Transport vositalarini texnik ko'rikdan o'tkazish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriya va transport xizmati bilan shug'illanuvchi korxonada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarni qo'llanishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. Ma'ruza mashg'ulotlarida olingan bilimlarni mustahkamlash. Fanning o'quv dasturidagi ayrim mavzularini o'quv adabiyotlari va Internet materiallari yordamida mustaqil o'zlashtirish, o'quv manbalari bilan ishlash.
2. Ma'lum mavzu bo'yicha referat tayyorlash.
3. Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rib kelish, uyga berilgan vazifalarni bajarish, hisobotlarni tayyorlash.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan topshiriqlar:

1. Avtomobil transporti vositalari. Avtomobil transporti vositalarining ekspluatatsion xususiyatlari
2. Avtomobil transporti vositalari ish sharoitlari
3. Avtomobil transportida yuk tashish asoslari
4. Tashishni tashkil etishning asosiy elementlari

	<p>5. Avtomobil transporti asosiy ish ko'rsatkichlari</p> <p>6. Transport vositalarining ish unumi</p> <p>7. Yuk avtomobili transporti vositalarini tanlash va hisoblash</p> <p>8. Marshrutda ishlovchi transport vositalari ish hisobi</p> <p>9. Yuk tashishni tashkil etish tizimlari</p> <p>10. Yuk avtomobili harakatini tashkil etish</p> <p>11. Avtomobillarda yuklarni tashishni boshqarish</p> <p>12. Iqtisodiyot tarmoqlari yuklarini tashishni tashkil etish</p> <p>13. Yuklarni shaharlara va xalqaro tashishlar</p> <p>14. Avtomobil transportida o'tirish-tushirish ishlarini tashkil etish</p> <p>15. Yo'lovchilar tashishni tashkil etishning asosiy elementlari</p> <p>16. Harakatni tashkil etish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi va xalqaro me'yoriy hujjatlar</p> <p>17. Yo'l harakatining asosiy tavsiflari</p> <p>18. Yo'l-transport hodisalari (YTH) va ularning ko'rsatkichlari. YTH ta'rifi, turlari, ular miqdori haqidagi ma'lumotlar</p> <p>19. Yo'l sharoitini tavsiflovchi ko'rsatkichlar va ularning harakat xavfsizligiga ta'siri</p> <p>20. Xavfsiz harakatlanishni ta'minlashda transport vositalarini texnik holatining ahamiyati</p> <p>21. Haydovchi va uning harakat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni</p> <p>22. Harakatni boshqarishning texnik vositalari</p> <p>23. Yo'l harakatini tashkil etishning uslubiy asoslari va amaliy tadbirlari</p> <p>Izoh: Ushbu mavzu doirasida talabalar erkin, o'zlarini tanlagan mavzular bo'yicha manbalarni o'zlashtirish uchun erkin tartibda tadqiq etishadi.</p>
3	<p>IV. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Avtotransport korxonalarida harakat xavfsizligi xizmatining vazifalari va faoliyatining asosiy yo'nalishlari; - Harakatlanuvchi tarkib ishtirokidagi yo'l-transport hodisalarini hisobga olish va tahlil qilish tartibini; - Yo'l harakati xavfsizligi xizmatining boshqa ATK xizmatlari va bo'linmalari bilan shuningdek, yo'l harakati xavfsizligi va jamoat tashkilotlari bilan o'zaro aloqasini; - Transport korxonasida yo'l harakati xavfsizligi xizmati ishini tashkil etish; - Baxtsiz hodisalar bo'yicha rasmiy tekshiruv o'tkazish va yuzaga kelishining sabab-oqibat munosabatlarini o'rnatish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4	<p>V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taqdimotlar qilish; - individual loyihalar; - jamoa bo'lib ishlash. - interfaol-keys-stadilar; - laboratorik sinov o'tkazish;

5	<p>VI. Kreditni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6	<p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B.A.Xo'jaev-Avtomobillarda yuk va passajirlarni tashish asoslari T.: "O'zbekiston", 2002 2. B.A.Xujaev. Автомобильные перевозки. Т.: "Узбекистон", 1991 3. И.В. Спирин . Организация и управление пассажирскими автомобильными перевозками. М.: "Академия", 2010 4. Q.X. Azizov. «Harakat xavfsizligini tashkil etish asoslari», T.: «Fan va texnologiya», 2009 - 242 b. 5. Yo'l harakati qoidalari. T.: 2016 - 77 b. 6. В.И.Конопленько и др. Организация и безопасность дорожного движения. Учеб. для вузов/. М.: "Высш.шк.", 2007-383 стр. 7. Кременец Ю.А., Печерский М.П., Афанасьев М.Б. Технические средства организации дорожного движения: Учебник для вузов – М.: ИКЦ «Академкнига», 2005 г., 279 стр. 8. Рябчинский А.И. Регламентация активной и пассивной безопасности автотранспортных средств: учеб. пособие для студентов высш. учеб.заведений/ А.И.Рябчинский, Б.В.Кисуленко и др. М. изд. центр «Академия», 2006 - 432 стр. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В.М.Белуаев. Организация автомобильных перевозок и безопасность движения. МАДИ, 2014 2. И.С.Туревский. Автомобильные перевозки. М.: ИД "ФОРУМ-ИНФРА-М", 2009. 3. М.Е.Майборода, В.В.Беднарский. Грузовые автомобильные перевозки. Ростов-На Дону, "Феникс", 2008. 4. Azizov Q.X. Yo'l harakatini tashkil etish asoslari.T.«Yozuvchi»,2002-182 b. 5. «Harakat xavfsizligini tashkil etish asoslari» fanidan bakalavr yo'nalishi bo'yicha laboratoriya ishlarini bajarish uchun uslubiy ko'rsatma, 6. SHNQ 2.07.01-03 SHahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejalashtirish. O'zbekiston Respublikasi Davlat arxetiktura va qurilish qo'mitasi T: 2003, 84 b. 7. Azizov Q.X. «Yo'llarda xavfsiz harakatlanish asoslari». O'quv qo'llanma/ T., "TAYI", 2004 -71 bet. 8. В.В.Сильянов Транспортно-эксплуатационные качества автомобильных дорог и городских улиц: учебник для студ.высш. учеб. заведений. М.: «Академия», 2007 - 352 стр. 9. Avtotransport vositalari. Texnika holatiga xavfsizlik talablari. OzDo'st 1057-2004. Toshkent: Uzstandart, 2004. - 30 b. 10. Avtotransport vositalari. Texnik ko'rik. Nazorat usullari. O'z DSt 1058-2004. Toshkent: Uzstandart, 2004. - 33 b.

11. И.С.Сепанов, Ю.Ю.Покровский, В.В.Ломакин, Ю.Г. Москалева
Влияние элементов системы водитель – автомобиль – дорога – среда и
безопасность дорожного движения, Москва, 2011, 171 стр.
12. Методология обеспечения безопасности дорожного движения на
автомобильном транспорте, Издательство ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2013, 457
стр.
13. Safe driving for work, Driver's handbook (Безопасное вождения для
работы), Издатель Health and Safety organization (Здоровье и безопасность
организации), 2012, 80 стр.
14. Rules of the road (Правило дороги), Издатель «Ирландия, The O'Brien
Press Ltd», 2015, 268 стр.
15. Rules of the road (Правила дороги), Издатель «США, Штат Иллинойс»,
2016, 104 стр.
16. What every driver must know (Что должен знать каждый водитель),
Издатель «США, Штат Мичиган», 2016, 100 стр.

Internet saytlari

- http://www.problema-logistic.ru/vid_1.html
<http://www.twirpx.com>
<http://uchebnikonline.com>
<http://edu.logistics-gr.com>
<http://www.presscenter.uz/news/info/news/1049/>

- 7 Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va
tasdiqlangan.
- 8 **Fan/modul uchun mas'ul(lar):**
A.Madraximov-NamMQI "Yo'l harakati xavfsizligi" kafedrasida dotsent
Sh.Abdug'aniyev-NamMQI "Yo'l harakati xavfsizligi" kafedrasida o'qituvchisi
- 9 **Taqrizchilar:**
Soliev R. X.- NamMQI, Energetika va mehnat muhofazasi fakulteti dekani, t.f.d.,
dotsent.
- O'quv dasturi** Namangan muhandislik-qurilish instituti kengashi tomonidan
ko'rib chiqilgan (202__ yil «__»__dagi __-sonli bayonnoma)
Namangan muhandislik qurilish-instituti rektorining 202__ yil «__»__
dagi __-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.